

Komisja
Europejska

Jak zmienić

NIMBY w PIMBY?

Główne wyzwania i lekcje w przełamywaniu niechęci i promowaniu społecznej akceptacji dla transformacji energetycznej na szczeblu lokalnym

Dr Justyna Orłowska
styczeń 2025

Energii

KOMISJA EUROPEJSKA

Dyrekcja Generalna ds. Energii

Dyrekcja B – ENER.B1. – Sprawiedliwa Transformacja, Konsumenci, Bezpieczeństwo Energetyczne, Efektywność i Innowacje

Jednostka B.1 – Konsumenci, Inicjatywy Lokalne, Sprawiedliwa Transformacja

EC-ENER-JUST-TRANSITION@ec.europa.eu

Komisja Europejska

B-1049 Bruksela

ISBN: 978-92-68-25442-4

doi: 10.2833/3928944

MJ-01-25-056-PL-N

Dokument ukończony w Marzec 2025 r.

1. wydanie

Niniejszy dokument w żadnym wypadku nie stanowi oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2025

© Unia Europejska, 2025

Polityka Komisji w zakresie ponownego wykorzystywania jest realizowana na podstawie decyzji Komisji 2011/833/UE z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie ponownego wykorzystywania dokumentów Komisji (Dz.U. L 330 z 14.12.2011, s. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

O ile nie wskazano inaczej, ponowne wykorzystywanie niniejszego dokumentu jest dozwolone na podstawie licencji Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Oznacza to, że ponowne wykorzystywanie jest dozwolone pod warunkiem odpowiedniego poinformowania o autorze oraz o wszelkich zmianach wprowadzonych w dokumencie.

W przypadku wykorzystania lub kopiowania elementów, które nie są własnością Unii Europejskiej, konieczne może być uzyskanie zgody bezpośrednio od właściwych podmiotów prawa autorskiego. Unia Europejska nie posiada praw autorskich do następujących elementów:

Spis treści

Wprowadzenie	4
Stosunek Polaków do OZE	4
Stosunek wobec OZE na poziomie lokalnych społeczności	5
Badania naukowe	5
Wyniki kwerendy doniesień medialnych	7
Źródła lokalnej niechęci wobec OZE i możliwe rozwiązania	8
Positive examples from Poland	10
Kisielice	10
Potęgowo	11
Wądroże Wielkie	12
Dekalog dobrych praktyk	12
Bibliografia	13

Wprowadzenie

Transformacja energetyczna odbywa się dziś w Polsce na kilku poziomach. Poziom systemowy jest kształtowany przez politykę klimatyczną i międzynarodowe porozumienia. Dużą rolę w zmianach odgrywają też postawy i zachowania obywateli, których np. wybory konsumenckie mogą znacznie wpływać na postęp transformacji. Faktyczna realizacja przekształcania polskiej gospodarki w neutralną klimatycznie w dużej mierze odbywa się jednak na poziomie regionalnym. Uważa się, że idealnym docelowym modelem energetycznym jest taki, w którym jeden zcentralizowany i zmonopolizowany system energetyczny oparty na kilku wielkich elektrowniach bazujących na paliwach kopalnych jest zastąpiony przez wiele mniejszych sieci instalacji OZE na zasadzie energetyki obywatelskiej¹. Takie rozwiązanie zapewni nie tylko obniżenie emisji, czystsze powietrze i uniezależnienie od importowanych paliw, ale ma wartość integrującą i wzmacniającą dla lokalnych społeczności, oddając transformację w ich ręce. Powodzenie wdrażania takiego modelu jest możliwe, jeśli zostanie on mądrze zaplanowany i odbędzie się z poparciem i przy współudziale wszystkich interesariuszy, w tym mieszkańców gmin, w których te instalacje mają powstawać.

Jedną z przeszkód dla rozwoju energetyki odnawialnej w modelu rozproszonym jest syndrom NIMBY. Termin NIMBY jest akronimem angielskich słów „Not In My BackYard” („nie na moim podwórku”). Jest on definiowany jako „zespół zjawisk rozgrywających się w warstwie społecznej i przestrzennej, które towarzyszą lokalizacji uciążliwych i niechcianych inwestycji w pobliżu terenów mieszkaniowych”². Charakterystyczne jest to, że mieszkańcy zazwyczaj nie sprzeciwiają się samej idei powstawania tych instalacji. Często popierają kierunek rozwoju, z którymi wiąże się ich obecność. Problem pojawia się, gdy obiekty te mają powstać w pobliżu miejsca zamieszkania. Wtedy aktywują się różnego rodzaju obawy i obiekcje.

Celem tego raportu jest analiza przypadków sprzeciwu społecznego wobec OZE, pozytywnego ich rozstrzygnięcia i zaproponowanie postępowania, które może pomóc zmienić postawę NIMBY w przeciwnieństwo – PIMBY („Please In My Back Yard”). Ten ostatni akronim opisuje sytuację, w której zamiast oprotestowywać inwestycję, mieszkańcy regionu, w którym ma się ona pojawić dostrzegają korzyści z niej płynące i są otwarci na uczestniczenie w niej.

Niniejszy raport jest częścią składową dokumentacji przygotowywanej w ramach wsparcia pomocy technicznej START dla klastra Świdnicka Energia Odnawialna. Dwa główne cele tego raportu to:

1. Identyfikacja głównych barier w akceptacji transformacji energetycznej na poziomie lokalnym przez interesariuszy.
2. Identyfikacja dobrych i złych praktyk w zakresie przewyższania oporu i promowania społecznej akceptacji dla transformacji energetycznej

Odpowiedzi na powyższe pytania zostały sformułowane na podstawie przeglądu literatury naukowej w języku polskim oraz kwerendy doniesień medialnych. Takie podejście pozwala porównać i uzupełnić pracę badaczy, teoretyków z „głosami z terenu”.

Wyniki analizy pozwolą zespołowi przedstawić rekomendacje dla klastra związane z tym, jak prowadzić komunikację z mieszkańcami o rozwoju OZE i zaangażować interesariuszy w transformację energetyczną.

Stosunek Polaków do OZE

Polacy generalnie popierają kierunek transformacji energetycznej w stronę neutralności klimatycznej. W badaniu More in Common Polska z 2024 roku³ 78% ankietowanych zadeklarowało poparcie przyspieszenie inwestycji w odnawialne źródła energii. 68% uważa, że długofalowo doprowadzi to do spadku cen energii i zapewni bezpieczeństwo energetyczne naszemu państwu. Z kolei, raport IBRIŚ „Zielony potencjał społeczny. Polska i Europa Środkowo-Wschodnia”⁴ wskazuje, że pojęcie „zielona energia” najbardziej kojarzy się Polakom z energią słoneczną (41%), następnie z energią wiatrową (38%), a na trzecim miejscu z energią wodną (22%).

Inne ogólnopolskie badanie⁵ pokazuje preferencje Polaków wobec różnych źródeł energii odnawialnej. Zdecydowanie najpopularniejsze są panele słoneczne, chociaż inny ranking⁶ wskazuje też na wysokie zaufanie wobec geotermalnych źródeł energii (81% poparcia dla instalacji geotermalnych, 80% dla farm fotowoltaicznych). Co ciekawe, w ostatnim przytoczonym badaniu, ankietowanych zapytano o poparcie budowy takiej instalacji w ich sąsiedztwie. 72% popiera

1. Dyląg a., Kassendberg A., Szymalski W., „Energetyka obywatelska w Polsce – analiza stanu i rekomendacje do rozwoju”, Instytut na Rzecz Ekorozwoju 2019, dostępne pod adresem: http://bld.chronmyklimat.pl/content/files/2020/191021_InE_Opracowanie_v3_FNEZ_czyste.pdf

2. Bednarek-Szczepańska M., Dmochowska-Dudek K., „Przestrzenny wymiar syndromu NIMBY na wsi i w małych miastach w Polsce, Przegląd Geograficzny 2015, dostępne pod adresem: https://icm.org.pl/gipz/Content/57352/WA51_77923_r2015-t87-z4_Przeg-Geogr-Bednarek.pdf

3. Traczyk A., Wittels M., 2024, Polityka klimatyczna z ludzką twarzą. Oczekiwania Polek i Polaków wobec zielonej transformacji, More in Common, dostępne pod adresem: <https://www.moreincommon.pl/hasze-projekty/polityka-klimatyczna-z-ludzka-twarza>

4. Instytut Badań Rynkowych i Społecznych (IBRIŚ), 2020, Zielony potencjał społeczny. Polska i Europa Środkowo-Wschodnia

5. Badania przeprowadzone przez Centrum Badań Marketingowych „Indicator”, na reprezentatywnej grupie 1000 dorosłych osób z terenu całego kraju, było zebranie opinii respondentów na temat różnych rodzajów źródeł energii. Badanie zostało zlecone przez Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki, dostępne pod adresem: [Ranking źródeł energii – Polacy stawiają na OZE - Multiconsult Polska](https://www.psf.org.pl/raport/2024/01/2024-01-01-Ranking-zyrodle-energi)

6. [Ranking źródeł energii – Polacy stawiają na OZE - Multiconsult Polska](https://www.psf.org.pl/raport/2024/01/2024-01-01-Ranking-zyrodle-energi)

budowę turbin wiatrowych, a 65% deklaruje wsparcie dla biogazowni. Wynika z tego, że na poziomie deklaracyjnym poparcie dla instalacji OZE pozostaje wysokie, niezależnie od tego, czy pytamy o budowę w ogóle, czy w sąsiedztwie badanego. Może to wynikać z rosnącej świadomości wymogów transformacji energetycznej i dążenia ankietowanych do udzielenia odpowiedzi zgodnej z wyobrażonymi oczekiwaniami społecznymi. Dopiero rzeczywistość weryfikuje te postawy, a doniesienia medialne wskazują jasno na wysoki opór społeczny, w szczególności wobec farm wiatrowych i biogazowni.

Według cyklicznego badania opinii wobec kierunków zmian w energetyce CBOS⁷, poparcie dla stopniowej rezygnacji z energetyki opartej na węglu na rzecz innych źródeł wynosi w 2024 roku 61% (ale jest niższe o 9 punktów procentowych niż rok wcześniej). Aprobata odchodzenia od węgla dotyczy wszystkich grup społeczno-demograficznych, ale najsilniejsza jest u mieszkańców dużych miast, najlepiej wykształconych i sytuowanych, u kadry kierowniczej i specjalistów oraz ludzi młodych: do 24 roku życia, w tym uczniów i studentów. Z kolei najwięcej zwolenników energetyki węglowej można spotkać wśród mieszkańców wsi, osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym, zasadniczym zawodowym, u badanych o miesięcznych dochodach per capita do 2000 zł i wśród ankietowanych źle oceniających swoje warunki materialne.

7. Centrum Badania Opinii Społecznej, 2024, Opinia publiczna o polityce energetycznej, komunikat z badań Nr 56/2024, dostępne pod adresem: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2024/K_056_24.PDF

Stosunek wobec OZE na poziomie lokalnych społeczności

Badania naukowe

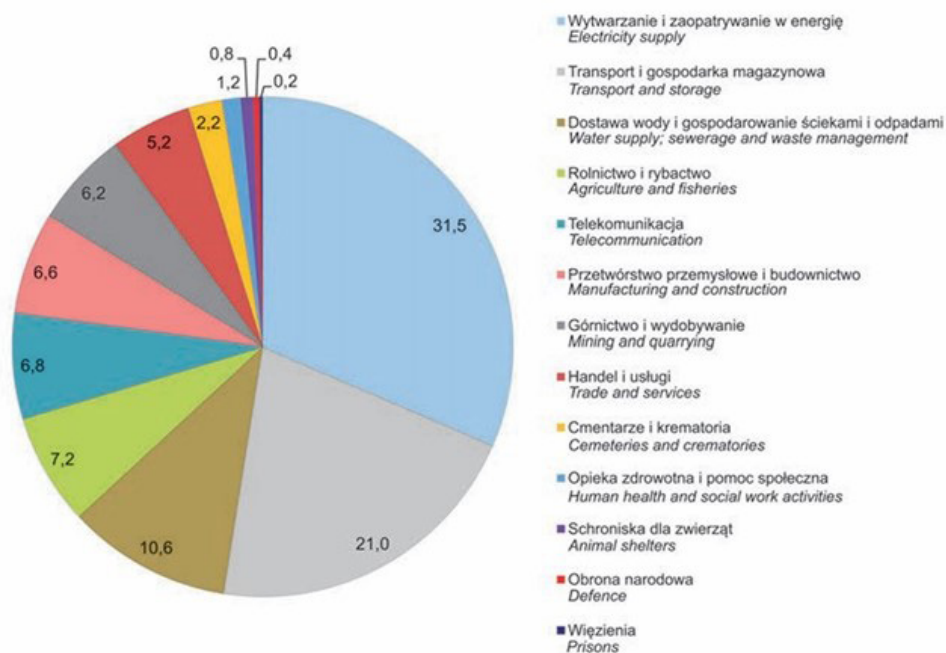
Badania z zakresu różnych dyscyplin naukowych (geografii, socjologii, psychologii) prezentują lokalny obraz stosunku wobec lokalizowanych po sąsiedzku instalacji OZE. W literaturze wymieniane są bariery dla rozwoju energetyki odnawialnej o charakterze środowiskowym, ekonomicznym, prawno-finansowym i społecznym. Na potrzeby tego raportu skupiono się na źródłach braku akceptacji społeczności lokalnych dla powstawania instalacji OZE.

Geografki Maria Bednarek-Szczepeńska i Karolina Dmochowska-Dudek⁸ badały reakcje i stopień sprzeciwu wobec różnego rodzaju inwestycji pod kątem specyfiki NIMBY w kontekście wiejskim i małomiasteczkowym. Dostarcza to wiedzy o zasięgu i charakterze sprzeciwu mieszkańców różnych gmin wobec energetyki odnawialnej. Badaczki przeprowadziły kwerendę prasy regionalnej z okresu od stycznia 2007 do marca 2014 r. Zebrały w ten sposób informacje na temat 499 konfliktów o charakterze NIMBY mających miejsce na obszarach wiejskich i w małych miastach w Polsce.

8. Patrz Przypis 2

FIGURE 1 OBIEKTY NIMBY W PODZIALE NA KATEGORIE

Autorki: Bednarek-Szczepeńska M., Dmochowska-Dudek K.

Około jedna trzecia wszystkich przeanalizowanych protestów NIMBY dotyczyły inwestycji związanych z energetyką, głównie odnawialną. Farmy wiatrowe stanowiły aż 20% (102 przypadki) wszystkich oprotestowywanych inwestycji, a jak oszacowały badaczki – do tego trzeba doliczyć także te, nieopisane w prasie regionalnej. Mogłoby się wydawać, że opór ten będzie występował w najbardziej wietrznych regionach Polski. Jednak w wyniku trudności w przyłączeniu instalacji do sieci elektroenergetycznej, inwestorzy rozpatrują lokalizacje w całym kraju. Dlatego opór rozkłada się dość równomiernie w całym kraju. Nieco więcej protestów zaobserwowano na środkowym i wschodnim Pomorzu, w województwie mazowieckim, świętokrzyskim i na Suwalszczyźnie.

Opór społeczny był też związany z planami budowy biogazowni rolniczych. Dotyczyło ich 9% wszystkich analizowanych konfliktów (a 27% konfliktów z zakresu energetyki). Jak wskazała analiza, elektrownie wiatrowe były przedmiotem protestu głównie na obszarach z dala od dużych ośrodków miejskich (42% wszystkich konfliktów na tych terenach), gdzie dominowała ich lokalizacja. Podobnie było z biogazowniami (Bednarek-Szczepańska M., Dmochowska-Dudek K., 2015).

W kontekście protestów wobec elektrowni wiatrowej badaczki piszą o rozwijającym się ruchu społecznym, który ma za zadanie blokować budowę turbin wiatrowych w sąsiedztwie swoich miejsc zamieszkania. Zdaniem autorek, sprzyja temu fakt, że w czasie powstania artykułu nie istniały przepisy prawne precyzujące odległość instalacji wiatrowych od miejsca zamieszkania.⁹ Inni badacze¹⁰ wskazują na skuteczność ruchu antywiatrakowego w Europie Zachodniej i w Stanach Zjednoczonych, np. w Anglii około 3/4 projektów budowy elektrowni wiatrowych zostaje zablokowanych.

Elektrownie wiatrowe wzbudzają najwięcej kontrowersji, ponieważ mieszkańcy wierzą, że ich obecność negatywnie wpływa na środowisko, uśmierca ptaki, może powodować szkodliwy dla zdrowia hałas lub drgania powietrza i mechanizuje krajobraz¹¹. W literaturze pojawiają się jeszcze inne negatywne skutki działania farm wiatrowych, które mogą służyć jako argumenty dla protestujących. Są to przekształcenia wierzchnich warstw gleby i utrata powierzchni biologicznie czynnej na etapie budowy, a także cień ograniczający dostęp promieni słonecznych oraz osłabianie siły wiatru w bezpośredniej bliskości turbiny na etapie eksploatacji.¹²

Głównym argumentem przeciwników biogazowni jest nieprzyjemny zapach. Niestety pierwsze niedoskonałe instalacje faktycznie go emitowało i choć dziś już tak się nie dzieje, społeczeństwo jest wobec nich uprzedzone¹³.

11. Niecikowski K., Kistowski M., (2008), Uwarunkowania i perspektywy rozwoju energetyki wiatrowej: na przykładzie strefy pobrażę i wód przybrzeżnych województwa pomorskiego, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, dostępne pod adresem: https://zbkiks.ug.edu.pl/mk/kistowski_b_2_4.pdf
12. Wiklent, G., Kistowski, M., 2013. Wpływ przedsięwzięć elektroenergetycznych na wybrane elementy środowiska przyrodniczego i krajobraz gminy Pelplin. *Problemy Ekologii Krajobrazu*. Tom XXXV. 19-44.
13. Paślowski, J. (2013). Hybrid flexible approach for Six Sigma implementation in constructional SME. *Journal of Civil Engineering and Management*, 19(5), 718–727, dostępne pod adresem: <https://doi.org/10.3846/13923730.2013.804433>

9. Badanie powstało dekadę temu, ale ruch antywiatrowy w Polsce nadal funkcjonuje.

10. Łucki Z., Misiak W., 2010, *Energetyka a społeczeństwo. Aspekty socjologiczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

Wyniki kwerendy doniesień medialnych¹⁴

W celu lepszego zrozumienia głównych wyzwań związanych z brakiem akceptacji społecznej dla instalacji OZE na poziomie lokalnym, warto zestawzić

wyniki przeglądu literatury naukowej z aktualnymi doniesieniami medialnymi w tym samym temacie. Jego celem było oszacowanie wobec jakiego typu instalacji OZE jest aktualnie najwięcej protestów w Polsce i jakie są argumenty mieszkańców.

MIEJSCE	RODZAJ INWESTYCJI	ARGUMENTY PROTESTUJĄCYCH	DATA ARTYKUŁU OPISUJĄCEGO KONFLIKT	ŹRÓDŁO
Nowa Karczma, Piasek, Migi i Wiewiórki	farma wiatrowa	zagrożenie dla miejscowego ptactwa	8 marca 2024	radioolsztyn.pl
Gmina Głubczyce	farma wiatrowa	hałas, popsucie krajobrazu, ryzyko spadku wartości działek i nieruchomości	1 lipca 2024	nto.pl
Gmina Zagrodno	farma wiatrowa	popsucie krajobrazu - Światowego Geoparku UNESCO Kraina Wygastłych Wulkanów	10 grudnia 2024	24legnica.pl
Kluczbork, Wołczyn i Byczyna	farma wiatrowa	ryzyko spotęgowania nierówności społecznych, zagrożenie stabilności energetycznej, szkodliwość dla zdrowia poprzez generowany hałas słyszalny i niesłyszalny	22 października 2024	radio.opole.pl
Gmina Prostki	farma wiatrowa	negatywny wpływ farm wiatrowych na zdrowie, przyrodę i wartość gruntów	6 listopada 2024	radio5.com.pl
Gminy Malechowo	farma wiatrowa	hałas, obniżenie wartości nieruchomości, znaczne pogorszenie komfortu życia	10 sierpnia 2024	obserwatorlokalny.pl
Wieś Stacze, Mazury	panele słoneczne	niszczeniu krajobrazu	27 października 2024	wiadomosci.wp.pl
Stary Brus, Wydminy	panele słoneczne	niszczeniu krajobrazu	29 listopada 2024	wiadomosci.wp.pl
Domaszkowo, Kubice, Niwnica, Wyszaków Śląski i Wierzbicice	biogazownia	bród, przykry zapach i zagrożenie dla zdrowia	23 maja 2023	nto.pl
Chociwł	biogazownia	przykry zapach, hałas zwiększony ruch drogowy	października 2024	e-stargard.pl
Trzcina	biogazownia	pogorszenie jakości życia	19 listopada 2024	szczecin.tvp.pl
Bieżyce pod Gubinem	biogazownia	przykry zapach	28 października 2024	gazetalubuska.pl
Raba Wyżna (woj. małopolskie)	biogazownia	przykry zapach	23 lutego 2024	tvp.info
Piotrowice	biogazownia	bezpieczeństwo magazynowania substratu, wzmożenie ruchu drogowego	20 listopada 2024	radio.lublin.pl

14. Kwerenda bazowała na artykułach online znalezionych przy pomocy wyszukiwarki określając czas na rok 2024 i korzystając ze słów kluczowych „mieszkańcy przeciw farmie wiatrowej”, „mieszkańcy przeciw panelom słonecznym”, „mieszkańcy przeciw biogazowni”. Testowano również inne słowa kluczowe, ale nie przyniosły one oczekiwanych rezultatów. Ze względu na przyjęty filtr czasowy analizowany zbiór artykułów obejmował skrócony zbiór kilkunastu pozycji.

Z analizy artykułów medialnych wynika, że w 2024 roku najwięcej protestów wokół instalacji OZE toczy się w Polsce przeciwko wiatrakom. W kilku gminach toczą się spory wokół planów budowy biogazowni, a na Mazurach mieszkańcy sprzeciwiają się powstaniu farmy fotowoltaicznej. Jeśli chodzi o przyczyny protestów są one zbieżne zarówno z literaturą jak i ze sobą. Pookazuje to, że ludzie dzielą podobne obawy bez względu na miejsce zamieszkania, choć konkretny kontekst może kłaść większe akcenty na wybrane z nich.

Niektóre artykuły przedstawiają konflikt w taki sposób, który wskazuje, że jego sedno leży poza samym tematem inwestycji. Np. w gminie Zagrodno czy Kluczbork przebija się szerszy problem niezadowolenia z nierówności społecznych (konflikt klasowy jako podłoże protestu). W niektórych artykułach w ogóle nie podano argumentów przeciwko farmom wiatrowym tak, jakby odgrywały one mniejszą rolę niż spór sam w sobie. Ważnym wnioskiem z analizy artykułów i literatury jest to, że obawy wobec nowych instalacji OZE często są mitami, nie znajdują uzasadnienia w rzeczywistości (np. negatywny wpływ infradźwięków na zdrowie człowieka¹⁵). Można mieć nadzieję, że znalezienie źródeł tych mitów lub zaproszenie na konsultacje społeczne niezależnych ekspertów i naukowców może przyczynić się do zniwelowania niektórych wątpliwości mieszkańców.

Ciekawych wniosków dostarcza też analiza pojawiających się w artykułach zdjęć. Przedstawiają one zazwyczaj konsultacje społeczne przeprowadzone w formie spotkania władz i inwestora z mieszkańcami danej gminy. Charakterystyczne jest ustawienie krzesel i organizacja sal podczas tego typu spotkań. Po jednej stronie w formie widowni siedzą mieszkańcy, a za biurkiem, czasem na podwyższeniu, przedstawiciele władz lub inwestora. W odczuciu autorki tego raportu mówi to dużo o nastawieniu organizatorów spotkania do jego celu. Wygląda to tak, jakby mieli wysłuchać pretensji i narzekania, uspokoić i przekonać do swoich racji. Nie mają one jednak charakteru partnerskiego i demokratycznego, gmina występuje na nich często z pozycji władzy. Autorka podejrzewa (na podstawie lektury artykułów i analizy zamieszczonych w nich zdjęć), że konsultacje społeczne mogą być traktowane przez władze gmin jako zło konieczne, nieprzyjemny obowiązek i są prowadzone w sposób, który nie spełnia swojej roli. O tym, jak mogłyby być zorganizowane skuteczne konsultacje społeczne podsumowano niżej.

Źródła lokalnej niechęci wobec OZE i możliwe rozwiązania

Badacze z Politechniki Częstochowskiej analizujący bariery dla rozwoju OZE w Polsce wskazują na niewystarczającą edukację w tym zakresie.¹⁶ Wychodzą z założenia, że odpowiedni dostęp do wiedzy na temat korzyści ekonomicznych, społecznych i ekologicznych związanych z realizacją inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, mógłby zmienić nastawienie do nich. Zdaniem autorów bariery społeczne wobec źródeł odnawialnych mogą wynikać z braku szerokiej edukacji w zakresie korzystania z OZE oraz potencjału energetycznego na danym obszarze, czy utrudnionego dostępu do informacji o standardowych kosztach cyklu inwestycyjnego. Jako istotną przeszkodę wymieniają też pewną apatię ludzi do podejmowania działań na rzecz odejścia od paliw kopalnych, budowy gospodarki niskoemisyjnej i ochrony klimatu. *W tym podejściu rozwiązaniem byłoby upewnienie się, że mieszkańcy mają wiedzę ogólną na temat mechanizmów transformacji energetycznej, jak i znają szczegółowe skutki dla swojej społeczności z perspektywy zlokalizowanej w pobliżu instalacji.*

Przyczyn niechęci wobec OZE można też szukać w analizach psychologicznych syndromu NIMBY. Antoni Wontorczyk¹⁷ przegląd badań na ten temat podzielił na cztery główne podejścia:

1. Szukanie źródeł NIMBY w egoistycznych postawach jednostek
2. Zwrócenie uwagi na odległości inwestycji od miejsca zamieszkania
3. Podkreślenie roli stosunku do zamieszkaanej przestrzeni przez mieszkańców
4. Sprawdzanie, czy niechęć może wynikać z ukrytego konfliktu klasowego w danej społeczności

Jak pisze autor, źródłem postawy egoistycznej może być społeczeństwo, które ma skłonność do przeceniania ryzyka w jednych przypadkach, a niedoceniań w innych oraz wpływ mediów, które zniekształcają rzeczywisty obraz. W takiej sytuacji, kiedy szanowani i niezależni eksperci oceniają zagrożenie, zwykle nastroje społeczne się stabilizują, a opór wycisza. Postawa egoistyczna może też wynikać z tego, że podczas gdy każdy rozumie i popiera ideę wkładu na rzecz wspólnego dobra, nie każdy jest gotowy go wnieść.

15. Majjala, P. et al. (2020), Infrasound Does Not Explain Symptoms Related to Wind Turbines, Publications of the Government's analysis, assessment and research activities, dostępne pod adresem: <https://julkaisut.valtionuuvosto.fi/handle/10024/162329>

16. Nowodziński P., Kościńska I., "Bariery inwestowania w odnawialne źródła energii (OZE)", Przedsiębiorczość i Zarządzanie, 2016, dostępne pod adresem: <http://bazekon.icm.edu.pl/bazekon/element/bwmeta1.element/ekon-element-000171483674>

17. Wontorczyk A., "Analiza psychologiczna syndromu NIMBY", Czasopismo Psychologiczne, DOI: 10.14691/CPJ.22.1.109 <http://czasopismopsychologiczne.pl/files/articles/2016-22-analiza-psychologiczna-syndromu-nimby.pdf>

Analizowane teorie dotyczące odległości inwestycji od miejsca zamieszkania często dają niejednoznaczne lub sprzeczne wyniki. Rzadko też badacze używają konkretnych odległości, częściej posługują się ogólnymi i subiektywnymi słowami „blisko”, „daleko”. Autor powołuje się jednak na badania, w których opinie mieszkańców wobec lokalizacji turbin wiatrowych podzielono według odległości zamieszkania: 0-5 km, 5-10 km oraz 10-20 km. Co ciekawe, osoby mieszkające najbliżej turbin prezentowały pozytywne opinie wobec lokalizacji inwestycji.¹⁸ Można to wyjaśnić teorią redukcji dysonansu społecznego, w której mieszkańcy niwelują napięcie związane z obecnością instalacji w swoim pobliżu poprzez zmianę postaw na temat jej wpływu na otoczenie w kierunku większej tolerancji.

Trzecia grupa teorii wskazuje, że opór związany z NIMBY jest naturalną reakcją emocjonalną na naruszenia bezpieczeństwa związanego z poczuciem tożsamości społecznej obejmującej przestrzeń terytorialną oraz jej emocjonalnej interpretacji. Przyjmując takie źródło oporu, zmianę – zdaniem autora - należałoby traktować jako proces powolnych wieloetapowych zmian w systemie poznawczym jednostki. Jego kolejne etapy miałyby obejmować zapoznanie się z projektem, przypisanie znaczeń symbolicznych inwestycjom i terytorium, na którym mają one powstać, ocenę i nadanie jej emocjonalnej postawy, a następnie radzenie sobie z nią i konkretne działanie .

Ciekawe podejście proponują też teorie wyjaśniające NIMBY przez konflikt klasowy. Taka interpretacja nawiązuje do klasowych teorii społecznych i do zjawiska nierówności środowiskowej. Dochodzi do nich wtedy, gdy mieszkańcy wsi czy gminy, w której ma powstać inwestycja czują, że władze i inwestor wzbogacą się ich kosztem. Skutki np. zdrowotne będą dotyczyły osób mieszkających w pobliżu instalacji, ale zyski będzie czerpać kto inny.¹⁹ Kwerenda doniesień medialnych wskazuje, że taka interpretacja braku akceptacji społecznej dla instalacji OZE może wyjaśniać część protestów w polskich gminach. *Jednym z rozwiązań, które mogłyby zażegnać tego typu konflikt jest energetyka obywatelska. Na gruncie polskim, w skład spółdzielni energetycznych często wchodzi władze gminy, jak i indywidualni mieszkańcy. Działają one według zasady 1 członek = 1 głos, co ma zapewnić sprawiedliwy udział wszystkich członków w społeczności, a korzyści są proporcjonalne do wkładu. Zapewnia to włączenie mieszkańców w produkcję energii i sprawiedliwy udział w korzyściach z tego wynikających. Ponadto istnienie i działalność społeczności energetycznych może wpływać na opinię publiczną. Można wesprzeć ten proces poprzez*

promowanie sprawnie działających spółdzielni energetycznych z innych regionów lub zapraszanie ich członków do dzielenia się swoimi doświadczeniami podczas spotkań. Pokazywanie takich pozytywnych przykładów może pomóc w przeciwdziałaniu postawom NIMBY w danej społeczności.

Niektóre powyższe zalecenia mogą wydawać się trudne do zrealizowania w praktyce, ale podejście psychologiczne pozwala na empatię wobec protestujących i głębsze zrozumienie, jak ważne są dla nich zamieszkałe przez nich tereny i dlaczego. *Analiza lokalizacji danej inwestycji musi brać pod uwagę wartość psychologiczną terenów pod względem kulturowym i psychologicznym. Ta wiedza pomoże w odpowiednim, mądrym przeprowadzeniu konsultacji społecznych, które mogą wpłynąć na zmianę postaw wobec inwestycji. Warto też bliżej przyjrzeć się charakterowi sporu, a następnie zadbać o partycypacyjny przebieg procesu wdrażania instalacji.*

Elżbieta Michałowska również zwraca uwagę na psychologiczne źródła syndromu NIMBY. Pisze, że pojawia się on wtedy, gdy zagrożone są podstawowe potrzeby człowieka: bezpieczeństwa, stabilizacji życiowej czy zdrowia. W tego typu konflikty ludzie angażują się najczęściej, ponieważ uważają, że naruszają one istotę ich egzystencji w społeczności, na którą nierzadko zdecydowali się właśnie dlatego, aby uciec od hałasu, zatrutego powietrza, dużego ruchu czy przemysłu.²⁰

Z kolei, Monika Staniszevska analizuje syndrom NIMBY z perspektywy psychologicznej przykładając go do definicji konfliktu społecznego. Zaznacza, że konflikt społeczny nie powinien być rozpatrywany w kategoriach anomalii czy patologii. Jest to zjawisko powszechne i potrzebne, dzięki niemu dokonuje się rozwój. Daje on też szansę społeczności na zintegrowanie się i uczy wyrażania kolektywnych opinii. Konflikt o znamionach NIMBY może przebiegać między różnymi aktorami: społecznością lokalną, inwestorem, ekologami czy lokalnymi władzami.

Analizując konflikty z miasta Łodzi i okolic w latach 2001-2005, autorka przedstawiła fazy rozwoju syndromu NIMBY. Czynnikiem, który znacząco wpływa na zaostrzenie postawy NIMBY ze skutkiem negatywnym dla inwestora jest brak zainicjowania dialogu z lokalną społecznością. Zaniechanie konsultacji społecznych często opóźnia inwestycję i zwiększa jej koszt. *Bardzo ważne, aby podczas tych rozmów mieszkańcy mieli status partnera. Autorka sugeruje też włączenie w negocjacje lokalnych liderów opinii. Najlepiej, żeby były to osoby cieszące się wysokim zaufaniem społecznym.* Staniszevska wskazuje na naukowców i ekologów,

18. Jak wyżej

19. Jak wyżej

20. Michałowska E., "Wiejskie społeczności lokalne wobec konfliktów typu NIMBY", *Więś i rolnictwo* 2008, dostępne pod adresem: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=14618>

którzy plasują się wysoko jeśli chodzi o grupy, którym generalnie Polacy ufają.²¹ Warto jednak porównać to z bardziej aktualnymi badaniami zaufania. Raport Instytutu Finansów z 2023 roku²² wskazuje na lekarzy i pielęgniarki jako zawody cieszące się dziś najwyższym zaufaniem społecznym. Zaraz za nimi znajdują się strażacy, rolnicy czy naukowcy. *Warto zatem, żeby w negocjacje z mieszkańcami zaangażować członków społeczności, reprezentującym te zawody lub takich, którzy są szanowani w danej lokalizacji z innych powodów (w każdej społeczności może to być nieco inny powód wynikający ze specyfiki danego miejsca).*

Jednym ze sposobów na poprowadzenie dialogu z mieszkańcami jest referendum. Autorka zwraca jednak uwagę na trudności związane z tym rozwiązaniem. Trudno jest określić zasięg terytorialny, jaki powinno objąć głosowanie, zawsze istnieje niebezpieczeństwo niskiej frekwencji, przez co może ono zostać uznane za nieważne. Może być ono też użyte do celów politycznych.

Nie tylko rozmowy z lokalną społecznością i włączenie jej w proces decyzyjny powinny dawać pozytywne rezultaty przy rozwiązaniu konfliktu społecznego o znamionach NIMBY. Dostępne są też rozwiązania ekonomiczne. *Zrekompensowanie mieszkańców niedogodności związanych z pojawieniem się inwestycji może mieć formę bezpośrednich wypłat lub pożądaną społecznie inwestycji.*²³

W prasie branżowej dla inwestorów w biogaz można znaleźć zalecenia, w jaki sposób pozyskać akceptację lokalnej społeczności na pojawienie się tego typu instalacji OZE w ich miejscu zamieszkania. Zaleca się otwartość na argumenty mieszkańców. Dotyczą one zazwyczaj wpływu jaki biogazownia może mieć na otoczenie. Wymienia się tu nieprzyjemny zapach, zanieczyszczenie wody i gleby, hałas, negatywny wpływ na bioróżnorodność, obawy o nadmierne uprzemysłowienie obszarów wiejskich i zagrożenie tradycyjnych form rolnictwa, spadek wartości nieruchomości, czy zagrożenie dla zdrowia. *W odpowiedzi na te obawy, autorzy artykułu kładą nacisk na przeprowadzenie niezależnej i rzetelnej oceny wpływu na społeczność. Zalecają by wyniki były dostępne publicznie. W artykule mowa też o roli budowania więzi między inwestorem i lokalnymi społecznościami, udział społeczności w korzyściach płynących z obecności instalacji OZE, np. poprzez partycypację w dochodach lub korzystanie z czystej i niedrogiej energii. Zaleca się też powstawanie społeczności energetycznych i*

*wprowadzanie innowacji technologicznych, które będą odpowiedzią na obawy o negatywny wpływ potencjalnej biogazowni na środowisko (np. problem zapachów).*²⁴ Eksperti wskazują również na potrzebę ogólnopolskiej kampanii edukacyjno-informacyjnej dotyczącej pozyskiwania energii z biogazowni w kontekście realnych trudności i korzyści.

Positive examples from Poland

Kisielice

Ciekawe studium przypadku gminy, w której wprowadzono OZE jako podstawę jej rozwoju przeprowadził Jan Frankowski²⁵. Sprawdził on jak polityka klimatyczna władz gminy Kisielice (woj. warmińsko-mazurskie), opierająca rozwój na OZE już od 1998, roku przełożyła się na poparcie społeczne. Zrobił to na podstawie wywiadów z przedstawicielami ponad 60 gospodarstw w pięciu miejscowościach położonych najbliżej farm wiatrowych wybudowanych w latach 2004–2014 (Łodygowo, Klimy, Pławty Wielkie, Łęgowo, Biskupiczki).

Analiza polityki dotyczyła całej gminy. Wynikało z niej, że zainteresowanie władz odnawialnymi źródłami energii było umotywowane chęcią pozyskania dodatkowych dochodów do budżetu. Pozytywne nastawienie do OZE wynikało też z tradycji wykorzystania wiatraków w gminie za czasów pruskich i rozwojowi turbin wiatrowych, po sąsiedztwie, w Niemczech i Danii. Dlatego w 1998 r. w lokalnym planie zagospodarowania pojawiły się turbiny wiatrowe. Dodatkowo, w 2013 zaczęła się budowa biogazowni w pobliżu ciepłowni, dzięki czemu gmina oszczędzała znaczące środki na produkcję energii.

Co szczególnie istotne z perspektywy celu tego raportu, gmina podjęła wysiłek, żeby odpowiednio przygotować mieszkańców na pojawienie się nowych inwestycji. Jeszcze przed wejściem Polski do Unii Europejskiej rozpoczęła kampanię edukacyjną wskazującą korzyści wynikające z OZE. Była ona do tego stopnia skuteczna, że duża część mieszkańców wręcz zabiegała o to, aby wiatraki stanęły na ich gruncie. Dodatkowo reprezentantom starszego pokolenia zależało na rozbudowie sieci ciepłowniczej. Warmińsko-Mazurska Agencja Energetyczna przeszkoliła 100 rolników z pozyskiwania oraz zbytu biomasy, dzięki czemu mogli wejść we współpracę z biogazownią. Przychód pochodzący z podatku od nieruchomości pobierany od inwestorów pozwolił na stabilizację budżetu i wkład własny w projekty rozwojowe dofinansowywane ze środków Unii Europejskiej.

21. Staniszevska M., "Syndrom nimby jako przykład konfliktu społecznego o charakterze lokalnym", Acta innovations 2014, dostępne pod adresem: <http://bazekon.icm.edu.pl/bazekon/element/bwmeta1.element/ekon-element-000171347611>

22. Obłąkowska K., Bartak J. (2023), Zaufanie Polaków w życiu prywatnym i zawodowym, Informacja Sygnalna z badań Instytutu Finansów nr 6/2023, dostępne pod adresem: <https://infin.gov.pl/wp-content/uploads/2023/08/BR-IS-6-Zaufanie-Polakow-w-zyciu-prywatnym-i-zawodowym.pdf>

23. Patrz przypis 21

24. Akademia Inwestora Biogazowego, lipiec 2023 Nr 6(96), dostępny pod adresem: <https://magazynbiomasa.pl/jak-przekonac-do-biogazowni-lokalna-spolecznosci/>

25. Frankowski J., 2017, "Transformacja energetyczna w polskiej gminie. Skutki polityki lokalnej opartej o odnawialne źródła energii na przykładzie Kisielic", Prace Geograficzne, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, dostępne pod adresem: <http://bazekon.icm.edu.pl/bazekon/element/bwmeta1.element/ekon-element-000171495646>

Do pozaekonomicznych zalet takiej polityki można zaliczyć poprawę jakości powietrza i zmniejszenie emisji CO₂ o 182 tys. t, głównie dzięki wymianie pieców w miejskiej ciepłowni oraz podłączeniu 85% budynków w Kisielicach do sieci ciepłowniczej.

Celowa strategia przygotowania mieszkańców do zmian związanych z planami inwestycyjnymi i pokazanie potencjalnych korzyści sprawiła, że w przeciwieństwie do większości gmin w Polsce, w Kisielicach nie odnotowano sprzeciwu społecznego wobec OZE. Konflikt niewielkiej skali wobec budowy biogazowni, skutecznie rozwiązano proponując protestującym wizytę studyjną do Niemiec, w której mogli zobaczyć jak biogazownia działa w praktyce.

Celem badania Frankowskiego było sprawdzenie, czy po przegranych wyborach burmistrza który był *spiritus movens* przechodzenia na OZE w Kisielicach, poparcie społeczne, które wypracował, pozostało na niezmiennym poziomie. Jego rozmówcy uważali, że generalnie obecność turbin wiatrowych znajdujących się w ich sąsiedztwie nie zmieniła wiele w życiu ich gminy. Ponad połowa respondentów nie dostrzegła żadnego wpływu wiatraków na społeczność gminy, przyrodę czy ruch turystyczny. Odchylenie od tego generalnego poczucia stanowiły pozytywne głosy wobec poprawy atrakcyjności krajobrazu (25% odpowiedzi), a z drugiej strony negatywne - na temat wpływu wiatraków na przyrodę (25% odpowiedzi). Część rozmówców tłumaczyła, że zauważyła spadek liczby ptaków w gminie, odkąd pojawiły się farmy wiatrowe. Niektórzy uważali natomiast, że miało to miejsce tylko na czas budowy elektrowni. Najlepiej obecność wiatraków oceniali mieszkańcy Łodygowa oraz Biskupiczek, gdzie istnieją one już od 10 lat.

Na hałas emitowany przez turbiny narzekała 1/3 rozmówców, ale warto zaznaczyć, że pochodzili oni z miejscowości Klim, Pław Wielkich oraz Łęgowa, gdzie zabudowa położona jest najbliżej turbin. W badanych miejscowościach gminy Kisielice poparcie dla odnawialnych źródeł energii było zbliżone do krajowego. Ponad 80% respondentów uważała, że państwo powinno zwiększać udział OZE w produkcji energii oraz wspierać energetykę prosumencką. Podobna część uczestników badania stwierdziła też, że gmina powinna kontynuować inwestycje w odnawialne źródła energii. 60% badanych uważało, że dzięki wiatrakom gmina rozwija się lepiej, ale nadal 1/4 zaś nie zgadza się na postawienie nowych turbin w gminie.

Jednocześnie, mając świadomość dochodów sięgających średnio 35 tys. zł rocznie, połowa badanych chętnie udostępniłaby teren działki pod wiatrak. Natomiast nikt z badanych nie potrafił wskazać członka rodziny, kto byłby na stałe zatrudniony przy serwisowaniu turbin.

Zdaniem Frankowskiego, Kisielice dają przykład innym samorządom, że mimo utrudnień ustawowych, można z powodzeniem wprowadzać politykę energetyczną opartą na OZE. Można powiedzieć, że mieszkańcy Kisielic przyzwyczaili się do obecności wiatraków w sąsiedztwie, ale

liczyliby na większe bezpośrednie korzyści z ich obecnością. W czasie badań, zysk z inwestycji czerpała niewielka część gospodarstw domowych. Gdyby było on satysfakcjonujący i bardziej równomiernie rozłożony w społeczności, mieszkańcy chętniej zgodziliby się na postawienie turbin bliżej zabudowy.

W przypadku oceny obecności elektrociepłowni, mieszkańcy są nieco rozczarowani cenami ciepła miejskiego. Gmina wzbogaciła się dzięki podatkom, ale zdaniem autora wszyscy **mieszkańcy miejscowości powinni w sposób bardziej bezpośredni odczuć profity inwestycji powszechnie uznawanych za uciążliwe**. Powinny to być niższe cen za energię elektryczną lub comiesięcznych opłat płaconych na rzecz spółdzielni energetycznej. Wytworzyłyby to atmosferę partnerstwa i zaufania między władzami gminy a mieszkańcami.

Potęgowo

Pewnych wskazówek, jak wdrożyć realizację instalacji OZE, która nie odbędzie się wbrew woli mieszkańców, ale przyniesie im realne korzyści dostarcza gmina Potęgowo (województwo pomorskie). Znajduje się tam największa dziś farma wiatrowa składająca się z 56 turbin. Gdy ponad dwadzieścia lat temu powstał pomysł na postawienie pierwszej turbiny, mieszkańcy mieli wiele obaw. Pojawiały się plotki, że infraczłwięki mogą wpłynąć na naturalne cykle biologiczne. Mówiło się wtedy, że przez wiatraki kobiety przestaną rodzić dzieci, krowy - dawać mleko, a kury znosić jajka.²⁶ Przez kilka lat trwały przygotowania i dyskusje na temat planowanej inwestycji. Niektóre wiatraki dostały pozwolenie na budowę jeszcze przed 2016 r., powstając na terenach prywatnych właścicieli. W takiej sytuacji to oni sami negocjowali stawki posadowienia wiatraka na ich polu. Zarówno właściciele ziemscy, jak i cała gmina czerpie dziś wiele korzyści z obecności farmy wiatrowej w ich sąsiedztwie, za czym idzie poparcie społeczne dla tej inwestycji.

Właściciele ziemscy czerpią korzyści finansowe z dzierżawy. Przychody są – z jednej strony wyższe niż byłyby z uprawy na tej samej ziemi, a z drugiej – nie wykluczają jej. Teren potrzebny na postawienie turbin zajmuje ok. 0,5 ha., a ziemię pomiędzy elektrowniami można nadal wykorzystywać rolniczo. Rolnicy wydzierżawiający swój grunt pod inwestycje wiatrowe nie rezygnują więc z upraw.

Poza bezpośrednimi korzyściami dla właścicieli ziemskich, obecność wiatraków przynosi też korzyści usługodawcom. Zapewniają oni zaplecze dla firm budujących i serwisujących elektrownie wiatrowe poprzez noclegi i wyżywienie.

26. Oksińska B., 2023, Ta gmina wiatrakami stoi. "Krowy dają mleko, a kury niosą jajka" <https://businessinsider.com.pl/gospodarka/ta-gmina-wiatrakami-stoi-krowy-daja-mleko-a-kury-niosa-jaja/7b5zfsl>

Z kolei, podatki wpływające do budżetu gminy są wykorzystywane na inwestycje, będące dobrem wspólnym wszystkich mieszkańców. W przypadku Potęgowa, są to rozbudowa kanalizacji, dróg, chodników i oświetlenia ulicznego. Gmina prężnie się rozwija, a wbrew argumentom niektórych przeciwników wiatraków, wartość gruntów na jej obszarze wzrasta.²⁷

Wądroże Wielkie

Pozytywnym przykładem zmiany postaw wobec farm wiatrowych jest gmina Wądroże Wielkie (województwo dolnośląskie). Park Wiatrowy składa się tam dziś z siedmiu turbin o mocy 2.5 MW. Na początku, mieszkańcy nie byli przychylni projektowi. Doniesienia medialne sprzed dekady wskazują, że mieszkańcy chcieli odsunąć od władzy radnych przychylnych planom rozwoju gminy poprzez inwestycje w farmy wiatrowe.²⁸

Przez kilka lat prowadzono dyskusję na ten temat: z mieszkańcami rozmawiali nie tylko przedstawiciele władz gminy, ale też reprezentanci inwestora, którzy mogli przekazać techniczną wiedzę na temat praktycznej obecności turbin w pobliżu miejsc zamieszkania. Zdaniem dzisiejszej pani wójt, mieszkańców ostatecznie przekonał przykład sąsiednich gmin. Zobaczyli, że obawy związane z pojawieniem się wiatraków były nieuzasadnione, a gminy czerpią korzyści z obecności wiatraków.²⁹

Do korzyści tych należy przede wszystkim dochód z podatków, które stanowią znaczący element budżetu gminy. Tak jak w przypadku, pozostałych opisanych przykładów kapitał ten pozwala na realizację długo oczekiwanych inwestycji lub stanowi wkład własny do pozyskiwania środków unijnych.

Ważnym czynnikiem do pozyskania społecznej akceptacji dla budowy wiatraków w Wądroże Wielkim okazało się też zaangażowanie przedstawicieli firmy w życie gminy. Dzięki wsparciu lokalnej społeczności poprzez dofinansowanie kościołów, straży pożarnej i różnego typu imprez udało się jej zyskać zaufanie i przychylność mieszkańców.

Tym, co mogłoby działać lepiej jest bezpośredni wpływ obecności turbin na obniżenie rachunków za prąd. Czasem mieszkańcom trudno jest zrozumieć, że mają w swoim pobliżu elektrownię, ale prąd z niej nie płynie bezpośrednio do ich domów, ale do sieci centralnej. Zasilenie sieci czystą energią wpływa na jej ceny w całym kraju, a nie mieszkańców gmin, w których znajdują się farmy wiatrowe³⁰

Dekalog dobrych praktyk

Część proponowanych rozwiązań, które miałyby wesprzeć pozyskanie społecznej akceptacji dla instalacji OZE pojawiło się w rozdziałach wyżej. W tym miejscu zaprezentowano ich treściwe podsumowanie w formie dekalogu dobrych praktyk. Mogą one stanowić poręczny drogowskaz dla interesariuszy planujących inwestycje w instalacje OZE, którym zależy na jak największym społecznym poparciu.

1. Zbadanie kontekstu historycznego danego miejsca (szukanie elementów społeczno-kulturowych, które mogą wesprzeć lub przeszkodzić akceptacji dla OZE)
2. Zidentyfikowanie lokalnych liderów, którzy mogą stać się rzecznikami instalacji OZE w społeczności
3. Zachęcenie reprezentacji firmy inwestującej w instalację w zaangażowanie się w życie gminy (poprzez imprezy sportowe czy kulturalne lub finansowanie projektów na użytek publiczny)
4. Współpraca z lokalnymi mediami w celu przeprowadzenia spójnej kampanii informacyjnej
5. Przeprowadzenie serii konsultacji społecznych z udziałem różnych grup interesariuszy (inwestora, mediów, lokalnych liderów, naukowców, którzy rozwijają wątpliwości), podczas których mieszkańcy będą parterami w rozmowie, a nie słuchaczami/petentami.
6. Skonsultowanie z mieszkańcami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
7. **Wskazanie i zapewnienie bezpośrednich korzyści dla mieszkańców** (np. praca albo przychód za dzierżawę gruntu) i pośrednich poprzez inwestycje w obiekty użytku publicznego na terenie gminy i mniejsze szkodliwe emisje.
8. Nieukrywanie potencjalnych skutków ubocznych powstania instalacji
9. Zadbanie o bezpośrednie i sprawiedliwe (równomierne) korzyści dla wszystkich mieszkańców (nie wykluczanie nikogo), np. poprzez dostęp do miejsc pracy związanych z pojawieniem się instalacji OZE albo poprzez społeczność energetyczne
10. Zainwestowanie czasu w przygotowanie lokalnej społeczności (wszystkie wymienione wyżej działania) do powstania inwestycji (co może zająć czas do kilku lat).

27. Urban K., 2022, Potęgowo: od rolniczej wsi po wiatrakową potęgę, smoglab.pl <https://smoglab.pl/potegowo-od-rolniczej-wsi-po-wiatrakowa-potege/>, Informacja własna Michał Zabłocki, Beyond Fossil Fuels, 2024

28. Andrzejewski A., 2014, Wądroże Wielkie i wielki spór, radiowroclaw.pl. dostępne pod adresem: <https://www.radiowroclaw.pl/articles/view/32722/Wadroz-e-Wielkie-i-wielki-spor>

29. Informacja własna Michał Zabłocki, Beyond Fossil Fuels, 2024

30. Materiały własne Michał Zabłocki, Beyond Fossil Fuels, 2024

Bibliografia

- Akademia Inwestora Biogazowego, lipiec 2023 Nr 6 (96), dostępne pod adresem: <https://magazynbiomasa.pl/jak-przekonac-do-biogazowni-lokalna-spolecznosc/>
- Bariery rozwoju odnawialnych źródeł energii, Najwyższa Izba Kontroli 2021, dostępne pod adresem: <https://www.nik.gov.pl/plik/id,24474.vp,27220.pdf>
- Bednarek-Szczepańska M., Dmochowska-Dudek K., 2015, Przestrzenny wymiar syndromu NIMBY na wsi i w małych miastach w Polsce, Przegląd Geograficzny, dostępne pod adresem: https://rcin.org.pl/igipz/Content/57352/WA51_77923_r2015-t87-z4_Przeg-Geogr-Bednarek.pdf
- Centrum Badań Opinii Społecznej, 2024, Opinia publiczna o polityce energetycznej, komunikat z badań Nr 56/2024, dostępne pod adresem: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2024/K_056_24.PDF
- Dyląg a., Kassendberg A., Szymalski W., 2019, "Energetyka obywatelska w Polsce - analiza stanu i rekomendacje do rozwoju", Instytut na Rzecz Ekorozwoju, dostępne pod adresem: http://old.chronmyklimat.pl/content/files/2020/191021_InE_Opracowanie_v3_FNEZ_czyste.pdf
- Frankowski J., "Transformacja energetyczna w polskiej gminie. Skutki polityki lokalnej opartej o odnawialne źródła energii na przykładzie Kisielic", 2017, Prace Geograficzne, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, dostępne pod adresem: <http://bazekon.icm.edu.pl/bazekon/element/bwmeta1.element.ekon-element-000171495646>
- Instytut Badań Rynkowych i Społecznych (IBRIS), 2020, Zielony potencjał społeczny. Polska i Europa Środkowo-Wschodnia", dostępne pod adresem:
- Krzyżanowska K., Nuszkiwicz K., 2012, "Odnawialne źródła energii w odbiorze społecznym", Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, dostępne pod adresem: <https://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.agro-eb374b72-0320-42d0-8f59-75b36dff077a>
- Łucki Z., Misiak W., 2010, Energetyka a społeczeństwo. Aspekty socjologiczne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
- Michałowska E., "Wiejskie społeczności lokalne wobec konfliktów typu NIMBY", 2008, Wieś i rolnictwo, dostępne pod adresem: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=14618>
- Maijala, P. et al., 2020, Infrasound Does Not Explain Symptoms Related to Wind Turbines, Publications of the Government's analysis, assessment and research activities, dostępne pod adresem: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162329>
- Niecikowski K., Kistowski M., 2008, Uwarunkowania i perspektywy rozwoju energetyki wiatrowej: na przykładzie strefy pobraży i wód przybrzeżnych województwa pomorskiego, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, dostępne pod adresem: https://zbkiks.ug.edu.pl/mk/kistowski_b_2_4.pdf
- Nowa biogazownia zasilili tysiące domów. Mieszkańcy wciąż jednak boją się takich instalacji, Portal Samorządowy, 7 listopada 2024, dostępne pod adresem: https://www.portalsamorzadowy.pl/gospodarka-komunalna/nowa-biogazownia-zasilili-tysiac-domow-mieszkanicy-wciaz-jednak-boja-sie-takich-instalacji,581748.html#google_vignette
- Nowodziński P., Kościńska I., 2016, "Bariery inwestowania w odnawialne źródła energii (OZE)", Przedsiębiorczość i Zarządzanie, dostępne pod adresem: <http://bazekon.icm.edu.pl/bazekon/element/bwmeta1.element.ekon-element-000171483674>
- Obłąkowska K., Bartak J., 2023, Zaufanie Polaków w życiu prywatnym i zawodowym, Informacja Sygnalna z badań Instytutu Finansów nr 6/2023, dostępne pod adresem: <https://infin.gov.pl/wp-content/uploads/2023/08/BR-IS-6-Zaufanie-Polakow-w-zyciu-prywatnym-i-zawodowym.pdf>
- Oksińska B., 2023, Ta gmina wiatrakami stoi. "Krowy dają mleko, a kury niosą jaja" <https://businessinsider.com.pl/gospodarka/ta-gmina-wiatrakami-stoi-krowy-daja-mleko-a-kury-niosa-jaja/7b5zfs/>
- Paślawski, J., 2013, Hybrid flexible approach for Six Sigma implementation in constructional SME. Journal of Civil Engineering and Management, 19(5), 718–727, dostępne pod adresem: <https://doi.org/10.3846/13923730.2013.804433>
- Staniszevska M., 2014, "Syndrom nimby jako przykład konfliktu społecznego o charakterze lokalnym", Acta innovations, dostępne pod adresem: <http://bazekon.icm.edu.pl/bazekon/element/bwmeta1.element.ekon-element-000171347611>

- Strzelecka D., "Czy będzie budowa elektrowni wiatrowej w gminie Cedry Wielkie? Ruszyły konsultacje z mieszkańcami", Dziennika Bałtycki 28 listopada 2024, dostępne pod adresem: <https://dziennikbaaltycki.pl/czy-bedzie-budowa-elektrowni-wiatrowej-w-gminie-cedry-wielkie-ruszyly-konsultacje-z-mieszkancami/ar/c1p2-27036543>
- Tomaszewski K., 2020, "Odnawialne źródła energii w Polsce – perspektywa lokalna i regionalna", Rynek Energii 4(149), dostępne pod adresem: https://www.researchgate.net/publication/344141527_Odnawialne_zrodla_energii_w_Polsce_-_perspektywa_lokalna_i_regionalna
- Traczyk A., Wittels M., 2024, Polityka klimatyczna z ludzką twarzą. Oczekiwania Polek i Polaków wobec zielonej transformacji, More in Common, dostępne pod adresem: <https://www.moreincommon.pl/nasze-projekty/polityka-klimatyczna-z-ludzka-twarza>
- Urban K., 2022, Potęgowo: od rolniczej wsi po wiatrakową potęgę, smoglab.pl, dostępne pod adresem: <https://smoglab.pl/potegowo-od-rolniczej-wsi-po-wiatrakowa-potege/>
- Wiklent, G, Kistowski, M, 2013. Wpływ przedsięwzięć elektroenergetycznych na wybrane elementy środowiska przyrodniczego i krajobraz gminy Pelplin. Problemy Ekologii Krajobrazu. Tom XXXV. 19-44, dostępne pod adresem:
- Wontorczyk A., 2016, "Analiza psychologiczna syndromu NIMBY", Czasopismo Psychologiczne , DOI: 10.14691/CPJ.22.1.109, dostępne pod adresem: <http://czasopismopsychologiczne.pl/files/articles/2016-22-analiza-psychologiczna-syndromu-nimby.pdf>
- Worek B., Micek D., Kocór M., 2020, "Aspekty społeczne i kulturowe w Strategii rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku", Energetyka rozproszona, dostępne pod adresem: <https://journals.agh.edu.pl/er/article/view/5149>

JAK SKONTAKTOWAĆ SIĘ Z UE

Osobiście

W całej Unii Europejskiej istnieje kilkaset centrów Europe Direct. Adres najbliższego centrum można znaleźć na stronie: european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_pl.

Telefonicznie lub pisemnie

Europe Direct to serwis informacyjny, który udziela odpowiedzi na pytania na temat Unii Europejskiej.

Można się z nim skontaktować:

- dzwoniąc pod bezpłatny numer telefonu: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektórzy operatorzy mogą naliczać opłaty za te połączenia),
- dzwoniąc pod standardowy numer telefonu: +32 22999696,
- za pomocą formularza: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_pl.

WYSZUKIWANIE INFORMACJI O UE

Online

Informacje o Unii Europejskiej są dostępne we wszystkich językach urzędowych UE w portalu Europa (european-union.europa.eu).

Publikacje UE

Publikacje UE można obejrzeć lub zamówić na stronie: op.europa.eu/pl/publications. Większą liczbę egzemplarzy bezpłatnych publikacji można otrzymać, kontaktując się z serwisem Europe Direct lub z lokalnym centrum dokumentacji europejskiej (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_pl).

Prawo UE i powiązane dokumenty

Informacje prawne dotyczące UE, w tym wszystkie unijne akty prawne od 1951 r., są dostępne we wszystkich językach urzędowych UE w portalu EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Otwarte dane UE

Portal data.europa.eu zapewnia dostęp do otwartych zbiorów danych pochodzących z instytucji, organów i agencji UE. Dane te można pobierać i wykorzystywać bezpłatnie, zarówno do celów komercyjnych, jak i niekomercyjnych. Portal umożliwia również dostęp do wielu zbiorów danych z krajów europejskich.

Inicjatywa na rzecz regionów górniczych

w procesie transformacji jest prowadzona przez Komisję Europejską

➔ ec.europa.eu/coal-regions-in-transition

✉ secretariat@coalregions.eu

🐦 [@Energy4Europe](https://twitter.com/Energy4Europe)

